

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Article 5 of the UN Convention on the Rights of the Child: parental guidance and the evolving capacities of the child

Varadan, S.R.

Citation

Varadan, S. R. (2022, June 30). *Article 5 of the UN Convention on the Rights of the Child: parental guidance and the evolving capacities of the child*. Meijers-reeks. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3421100>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3421100>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting (Dutch summary)

ARTIKEL 5 VAN HET VN-VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND *Ouderlijke begeleiding en de zich ontwikkelende vermogens van het kind*

In het verleden werden kinderen doorgaans behandeld als bezit van hun ouders. Het recht op familie is van oudsher opgevat als een recht van ouders op hun kinderen, in plaats van een relationeel recht tussen een kind en zijn/haar familie. Ouderschap werd beschouwd als een privékwestie, waarbij staten weinig begeleiding of ondersteuning boden in de dagelijkse zorg voor een kind. Dat kinderen gerespecteerd zouden moeten worden als individuele rechthebbenden binnen de familie/het gezin, werd niet erkend en waarschijnlijk ook niet overwogen binnen de internationale wetgeving voorafgaand aan het VN-verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).

Dit proefschrift richt zich op artikel 5 van het IVRK. De kern van artikel 5 is een ambitie om de ouder-kindrelatie opnieuw vorm te geven, waarbij wordt erkend dat alle kinderen het recht hebben om met respect en tederheid te worden opgevoed. Het bevordert een begrip van het kind als een individuele rechthebbende, wiens stem en 'agency' (vrij vertaald: het vermogen om zelf beslissingen te nemen of actie te ondernemen), zelfs als die niet bepalend zijn, gerespecteerd en gehoord moet worden door de volwassenen die invloed uitoefenen op zijn/haar dagelijks leven. Het daagt de traditionele liberale westerse opvatting van 'familie' uit en biedt een model van ouderschap dat lijkt op een soort voogdij, waarbinnen ouders rechten niet in hun eigen belang uitoefenen, maar opdat hun kind zijn/haar rechten kan genieten. Om dit te bewerkstelligen, zoekt artikel 5 naar een delicaat evenwicht waarbij enerzijds de status van het kind als een individuele rechthebbende gerespecteerd wordt, en anderzijds de onmisbare rol wordt erkend die ouders en familie spelen in de dagelijkse zorg en opvoeding van het kind. Het doet elke resterende opvatting van ouderlijke rechten als eigendomsrechten verdwijnen, waardoor de rol van ouders wordt getransformeerd van rechthebbenden over hun kind tot plichtsdragers ten aanzien van hun kind in zijn/haar individuele uitoefening van rechten.

Maar hoe draagt artikel 5 op directe wijze bij aan de uitoefening van rechten door kinderen in hun dagelijks leven?

Dit proefschrift heeft deze vraag op twee manieren benaderd. Er werd een analyse uitgevoerd van de juridische doctrine, waarbij de reikwijdte, inhoud en functie van artikel 5 binnen het IVRK werden bestudeerd. Vervolgens is gekeken naar de implicaties van artikel 5 voor de uitoefening van rechten door kinderen in het proces van geïnformeerde toestemming door een vertegenwoordiger in het kader van medisch onderzoek. Door middel van deze analyse is geobserveerd dat artikel 5 niet functioneert als een op zichzelf staande wettelijke bepaling, maar als een breder kader voor de interpretatie en implementatie van andere bepalingen binnen het IVRK: (1) het voorziet in een kader om de verzorgers van een kind te identificeren; en (2) het geeft richting aan de ouder-kind besluitvormingsrelatie op een manier die het kind respecteert als individuele rechthebbende met zich ontwikkelende vermogens binnen de familie/het gezin. In de context van medisch onderzoek wordt het kind in een nieuw kader geplaatst; in plaats van als passief en niet-autonoom wezen wordt het gezien als een actieve actor en rechthebbende met evoluerende autonomie in het proces van geïnformeerd toestemming geven.

Meer onderzoek is nodig om de implicaties van artikel 5 volledig te begrijpen, niet alleen voor wat betreft de uitoefening van rechten door kinderen in hun dagelijks leven, maar ook voor internationale mensenrechtenwetgeving in het algemeen. Dit proefschrift eindigt met de identificatie van drie verdere onderzoeksrichtingen voor artikel 5 van het IVRK: (1) de relationele dimensie van kinderrechten onder de internationale mensenrechtenwetgeving; (2) de reikwijdte en betekenis van zich ontwikkelende vermogens; (3) de uitdagingen van het erkennen van niet-statelijke 'derde partijen' als rechthebbenden en plichtdragende binnen internationale mensenrechtenwetgeving.